

MERRICK

LA

VERITABLE
i meravellosa
HISTÒRIA de
L'HOME
ELEFANT

LLUÍS PRATS

LLUÍS PRATS
MERRICK

La veritable i meravellosa història
de l'home elefant

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
PRIMERA EDICIÓ: OCTUBRE DEL 2016
© LLUÍS PRATS, 2016
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2128-7
DIPÒSIT LEGAL: B. 15.722-2016
FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.
CARRER ARAGÓ, 390 - 08013 BARCELONA
IMPRÈS A: LIBERDÚPLEX

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats

1

1862

L' hivern de l'any 1861, trenta-cinquè del regnat de Sa Majestat la Reina Victòria, va ser gebrador a tot arreu. A Leicester, al cor d'Anglaterra, el fred va ser tan punyent que els rics portaven el cap tapat amb barret de copa. D'altres ho feien amb barrets de feltre, i els pobres, amb gorres de franella grises o marrons. Les dones riques es van abillar amb capells de plomes capritxoses, les pobres, amb còfies i fins i tot algunes amb vells barrets gallesos semblants a petites xemeneies negres que portaven lligades amb vetes sota la barbata.

Una de les que ho va fer amb còfia va ser la Mary Jane Potterton, una noia bona i senzilla que havia crescut en una petita propietat rural a prop d'Evington, un suburbi a l'est de Leicester, on els seus pares eren masovers. Als catorze anys havia entrat al servei d'una família de la ciutat que regentava un petit obra-

dor d'espelmes. Durant vuit anys havia servit de minyona i els caps de setmana havia ensenyat de lletra als menuts que treballaven a les fàbriques a l'escola parroquial de Sant Martí. A Leicester hi havia més fàbriques que tavernes i el cel estava sempre enteranyinat per aquella mena de boirina agra que es ficava a la gola i no en volia sortir.

Fàbriques de sabates.

Fàbriques de cotó.

Fàbriques de mitges.

Fàbriques de maons.

I a cadascuna li corresponia una xemeneia i a Leicester pel cap baix se'n comptaven unes cinc-centes i cada matinada les seves portes de ferro engolien milers d'homes, de dones i de nens i quan la foscúria queia damunt la petita ciutat industrial els retornava cansats, famolencs i coberts de sutge.

La Mary Jane va servir a casa de l'artesà d'espelmes fins que va conèixer en Joseph Rockley Merrick, un xicot de la seva edat, conductor de cotxes de punt i amb una manera de caminar i de xerrar que li van robar el cor ben aviat. Van festejar i es van casar per necessitat el desembre d'aquell any 1861 perquè ja estava embarassada de tres mesos.

Es van posar a viure al número 50 de Lee Street, un carreró que al bell mig hi tenia pintat un canal fosc que arrossegava un suc pudent, envoltat de construccions foradades per finestres. Es trobava no gaire lluny del camp de curses de cavalls i a prop de la Infermeria Reial, en uns terrenys que s'empantanaven sovint.

Les cases i els edificis del barri estaven construïts amb totxos que haurien sigut vermells si el fum els ho hagués permès. Emperò, com el senyor Dickens havia escrit pocs anys abans, aquella era una ciutat d'un vermell i un negre poc naturals, com els que hi ha pintats en un rostre salvatge, perquè era una ciutat de xemeneies que escopien fumeroles amb forma de serp que s'enfilaven sense descabdellar-se mai del tot.

Hi havia alguns carrers grans que s'assemblaven entre si i infinitat de carrerons encara més semblants els uns als altres, i a banda i banda s'enfilaven construccions foradades per finestres, que ressonaven i tremolaven tot el sant dia, mentre els pistons de les màquines de vapor pujaven i baixaven monòtons com el cap d'un elefant malalt. Tots ells estaven habitats per gent que també eren semblants i entraven o sortien per les portes a la mateixa hora, que trepitjaven el fang de la mateixa manera i feien les mateixes feines.

Poc després del seu discret enllaç amb la Mary Jane Potterton, en Joseph Rockley, un home mediocre amb tot l'abast que la paraula té de rutinari, previsible i avorrit, es va llogar com a fogoner en una de les fàbriques, i la vida dels Merrick hauria transcorregut amb la normalitat o l'avorriment de tantes famílies, la vida de la Mary Jane hauria passat tan desapercebuda com la de milers de minyones d'Anglaterra o Gal·les, si pocs mesos més tard no hagués succeït allò durant la fira de Humberstonegate.

Aquesta era l'avinguda més ampla de la ciutat i cada any a inicis de maig hi tenia lloc la fira d'animals. Durant una setmana, a més del mercat de bèsties, al carrer

Humberstonegate s'hi amuntegaven artistes de circ, venedors de dolçaines i entabanadors de tota mena en allò que les gents coneixien com la «Fira de les Diversions».

Firaires i engalipadors s'aplegaven al costat de distraccions per a la canalla: gronxadors, cavallets de fusta articulats, teatres de titelles, homes que escopien foc i d'altres que engolien sabres de ferro. Distraccions que els milers de treballadors que vivien a redós de les fàbriques es podien permetre si no costaven més d'un penic.

Tots els anys hi apareixien animals salvatges o homes i dones gegantins «que descendien dels mateixos anaquites de la Bíblia», i «nans provinents de la mateixa Lilliput de Gulliver, tan petits que es poden encabir dins la butxaca de l'armilla», segons anunciaven els seus exhibidors per atraure el nombrós públic que es congregava a l'avinguda.

Altres casetes albergaven monstres, com una vaca amb cinc potes que segons altres exhibidors feia servir la cinquena «per rascar-se el nas» o cabres amb dos caps, i allò era el que tots entraven a veure amb curiositat malaltissa per sortir-ne a vegades esgarrifats i sovint decebuts. Es deia que fins i tot la mateixa reina Victòria era molt afeccionada a aquesta mena de rareses, però eren xafarderies de comares amb la llengua massa llarga i sovint emmetzinada.

Durant la primera setmana de maig, doncs, la ciutat quedava plena amb aquesta mena de xerinola. Els minyons arribaven amb dificultat a les fàbriques i els patrons es queixaven d'aquell desgavell que feia minvar la producció i els guanys.

El dia més important de tots era el de la desfilada de les bèsties. A vegades s'hi havien vist tigres i lleons. Aquell any, però, l'atracció era un elefant de l'Àfrica gran com una casa que viatjava amb el Circ Wombwell i que havien deixat als afores a causa de les seves dimensions.

—Diuen que l'han portat de Thula-Thula —havien sentit a dir els Merrick.

El dia assenyalat, doncs, en Joseph Rockley, abillat amb una gorra de franela negra de conjunt amb els seus bigotis mig recargolats, i la seva muller Mary Jane, que estava de sis mesos, esperaven a la cantonada de Humberstonegate amb Morledge. S'havien llevat d'hora, havien pres un te a la taverna del costat de casa i s'havien posat a primera fila per no perdre's detall de la cavalcada del Circ Wombwell.

A dos quarts de deu en punt van sentir una trompeta al capdavant de l'avinguda atapeïda de curiosos i els animals van començar a passar davant d'ells. Alguns anaven engabiats i d'altres avançaven lliurement pel carrer, ple de fum de tabac i d'olor de ginebra barata. La gentada escridassava els artistes, els malabaristes i tots els que els dies següents actuarien a les casetes instal·lades al capdavant de l'avinguda.

—Ja ve —va fer en Joseph Rockley a la seva dona—. Deixa'm mirar, fes el favor.

La Mary Jane es va apartar una mica i el seu home va poder copsar la gran mola grisa de l'elefant que es bambolejava a banda i banda del carrer. Les seves orelles es movien com les ales d'una àguila majestuosa i de la boca li sortien dos ullals que feien por. De tant en

tant bramava tan fort que els espectadors es feien enre-re esporuguits.

En arribar davant d'ells la gent va començar a em-pènyer-se per veure'l passar, i la bèstia, que feia gairebé mitja hora que escoltava la cridòria, es va desfermar.

Els domadors van treure una mena de pals llargs rematats amb garfis i van clavar-los-hi a les orelles per dominar-lo. Però en lloc d'aconseguir-ho, l'animal començà a queixar-se amb uns crits que gelaven la sang.

Amb tota la força amb què la natura l'havia dotat, la bèstia es va aixecar sobre les potes del darrere mentre la gent s'empenyia en sentit contrari per escapar. En veure aquella torre de Babel a poques passes, la Mary Jane va patir un esglai. En Joseph Rockley la va intentar agafar per la cintura però se li va enganxar un taló en una esquerra del paviment i va perdre l'equilibri, mentre la Mary Jane rodolava als peus de l'elefant. Durant un segon va mirar els ulls de la bèstia, que tenia envoltats d'arrugues; la seva pell era aspra i esquerpada. Allò la va mirar amb tota la tristesa del món sense saber si trepitjar-la o girar-se contra els que l'atacaven amb les perxes. El fet és que en aquell moment, veient-se aixafada per les potes de l'elefant, la Mary Jane va perdre el coneixement.

Es va despertar mitja hora més tard quan algú li posà un mocador xop d'amoníac al nas. L'havien dut a l'herbolari del carrer Morledge, on s'havien aplegat en Joseph Rockley i alguns parents que havien presenciat l'accident, a més de no pocs curiosos. Tenia el vestit brut de fang i d'excrements i un blau a la galta, i tremolava com una fulla. A aquella hora els carrers ja es-

taven tranquils. L'elefant de Thula-Thula havia estat retornat a la seva gàbia a l'entrada de la ciutat i la gentada es dispersava pels carrers com si allò hagués estat part de l'espectacle.

—No n'hi ha per a tant, dona —va riure en Joseph Rockley en veure com tornava en si.

La Mary Jane no va respondre-li i va retornar a casa del seu braç, encara tremolosa. Durant les setmanes que van seguir l'incident un mal presagi li va constrènyer el cor, i no anava errada del tot perquè la vida del fill que creixia a les seves entranyes quedaria marcada pel dia en què va caure sota les potes de l'elefant a l'avinguda de Humberstonegate.